

SOBRE EL FUTUR DELS JOVES PAGESOS

La Terra, revista de la Unió de Pagesos, setembre 2000.

Ignasi Aldomà

No són gaire més de 9.000 els pagesos joves de Catalunya, els qui hauran de tirar endavant camps i granges, amb algunes noves incorporacions dels qui ara estudien, però també amb desercions a mig camí. Vist el pa que si dóna, són aquestes desercions les que preocupen i les que fan pensar a més d'un sobre el seu futur; ¿serà d'espines?, ¿serà de roses?. Malauradament (o no), el món dóna tómb inesperats i les boles dels augurs acostumen a espifiar-la. No es tracta només de que a pagès no es pugui dir blat que no estigui al sac i ben cobrat, sinó que allò que val per a l'hortolà, no val per al porcairol i les condicions d'un mateix producte varien també molt de l'Empordà al Priorat, per posar un cas. Amb totes aquestes premonicions, està clar que l'ofici d'endevinador no té massa futur a la pagesia i que poca cosa més es pot fer que entreveure els grans canvis i reptes que avui s'estan produint:

El presència i força renovada dels subministradors del camp. Fabricants de llavors, adob, maquinària o pinsos han dictat i dicten les transformacions tecnològiques del camp, malgrat s'hagin hagut d'estrenyer el cinturó tant o més que els mateixos pagesos. Amb les llavors transgèniques, la clonació i les altres aplicacions de les noves biotecnologies, s'obren noves portes per als subministradors: un nou pas en la industrialització de l'agricultura (o, fins i tot, en la desaparició de l'activitat tal com es coneix de fa milers d'anys), una nova oportunitat per a ingerir-se en la producció com han fet els pinsaires de fa anys.

Encara una major ingerència de la indústria alimentària en la producció. Les grans cadenes de compra tenen "collada" la indústria alimentària i aquesta ha de transmetre al pagès els baixos preus i les condicions de producció que se li exigeixen. No té estrictament perquè fer-ho, però si la feina de pagès s'industrialitza i tecnifica tant, la indústria pot assumir directament la feina de pagès o, si més no, recórrer a la producció en contracte, que deixa el pagès en el paper d'assalariat (seguint exemples com els de l'alfalç).

Una activitat que es disgrega en serveis. Si els canvis tecnològics accentuen les possibilitats d'estandarditzar cada feina de pagès, és lògic que la producció del camp acabi fent-se com en qualsevol indústria, i que, a més a més, les feines puntuals es converteixin en serveis exteriors (econòmicament més eficaços o socialment més adequats). Com passa en el cereal, ja no cal sembrar, adobar o collir; d'altres se n'encarregaran. ¿És pagès el propietari, el qui toca la subvenció o el qui sembra?.

Una feina que es segrega professionalment. La introducció d'economies d'escala accentua les possibilitats d'ampliar les explotacions i estructurar funcions en el seu interior, fet que té molt a veure amb l'augment dels assalariats al camp, després de molts anys de descens. Per la competència internacional i pel manteniment de les rendes de l'explotació, quasi per força ha de ser una mà d'obra poc remunerada i poc qualificada.

Vist el panorama, ¿jaire i bon vent, què faci de pagès sa tia!?. No n'hi ha per tant; es tracta d'adaptar-se a un ofici que experimenta també les transformacions de la nova societat de la comunicació i els serveis i que necessita, doncs, cada cop més formació i més relacions públiques. Millor que millor això que no el pagès ancorat en les rutines de la seva finca, ¿no?. I després es tracta, sobretot, de batallar contra la pinça dels subministradors i la indústria transformadora, amb els mitjans convencionals: l'associacionisme i l'assumpció directa de la transformació, mirant de fer el pont amb les centrals de compra, i amb l'ajut de la PAC (que no està tan clar).

El pagès ha de valoritzar directament el propi producte i les portes que se li han d'obrir en aquest camp són nombroses i inimaginables. Només acaben d'estar pendents d'un fet: que la societat es convenci de que la industrialització desmesurada de la producció d'aliments, a banda d'atemptar contra el medi ambient, comporta un risc greu per a la salut. Aleshores, només caldrà que els pagesos recuperin una màxima força oblidada en qüestions de manduca: "allò que no vulguis per tu, no vulguis per ningú".

Per als cadells del camp val, doncs, més aviat allò de "qui de jove no en fa, de vell no en pot contar", que no allò de "qui de jove no treballa, de vell dorm a la palla".